

ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ ПРАВО ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ

УДК 658.15:338.43(477)
JEL Classification G32
DOI 10.33111/EE.2026.56.BorodenkoT

Tetiana Borodenko
PhD, Associate Professor,
Deputy Head of the Department of
Finance named after Viktor Fedosov
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

Бороденко Тетяна Миколаївна
к.е.н., доцент, заступник завідувача
кафедри фінансів ім. В. Федосова
Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ORCID: 0000-0003-3202-5491

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ДЕСТАБІЛІЗУЮЧІ ЧИННИКИ, ДЕРЖАВНІ СТИМУЛИ ТА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ

АНОТАЦІЯ. У статті досліджено умови забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств в контексті повномасштабного збройного конфлікту. Систематизовано ключові групи дестабілізуючих чинників. Проаналізовано комплекс державних і міжнародних інструментів фінансової підтримки: програму пільгового кредитування «5–7–9 %», механізми страхування воєнних ризиків, субсидування аграрного сектору та цифровізацію системи підтримки через Державний аграрний реєстр. На прикладі АПК показано, як галузева система фінансових стимулів вписується у загальну логіку відновлення підприємств за умов воєнного стану. Обґрунтовано модель управління фінансовою стійкістю, що поєднує діагностику, резервування, хеджування, реструктуризацію боргів, диверсифікацію, відновлення та цифровізацію фінансових процесів. Доведено, що синергія мікро- і макrorівневих інструментів є ключовою передумовою відновлення економічного потенціалу підприємств у повоєнний період.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: фінансова стійкість, воєнний стан, фінансові стимули, аграрний сектор, державна підтримка, фінансова діагностика, антикризове управління, відновлення підприємств.

FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES UNDER MARTIAL LAW: DESTABILIZING FACTORS, STATE INCENTIVES AND MANAGEMENT MODEL

ANNOTATION. The article examines the conditions for ensuring the financial stability of Ukrainian enterprises during the full-scale armed

conflict of 2022–2025. According to the World Bank's Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3), direct infrastructure losses exceeded USD 155 billion by early 2024, while GDP declined by 28.8 % in 2022; only about 10–11 % of enterprises operated at full production capacity at the beginning of 2024. In such circumstances, financial stability gains a macroeconomic dimension, as the adaptive capacity of individual firms directly affects employment, fiscal revenues, and the overall pace of national recovery.

The study systematizes six key groups of destabilizing factors affecting enterprises: destruction of production assets, wartime labour migration, contraction of solvent demand, damage to energy infrastructure, disruption of logistics chains, and the need to revise traditional financial benchmarks. It is argued that under martial law conventional stability thresholds should be increased: the absolute liquidity ratio should reach at least 0.7 and the financial autonomy ratio at least 0.8.

The article also analyses major state and international financial support instruments, including the preferential lending programme «5–7–9 %», war-risk insurance mechanisms provided through international institutions, targeted subsidization of the agricultural sector, and the digitalization of support mechanisms through the State Agricultural Register. Using the agro-industrial complex as an illustrative case—one of the key export-oriented sectors of Ukraine—the research demonstrates how sector-specific financial incentives contribute to enterprise resilience under wartime conditions.

A seven-block adaptive management model is proposed, integrating financial diagnostics, liquidity reserve formation, risk hedging, debt restructuring, geographic diversification, scenario-based recovery planning, and the digitalization of financial processes. The results provide practical implications for enterprises, government authorities, and financial institutions involved in Ukraine's economic recovery and resilience policy.

KEYWORDS: financial stability, martial law, financial incentives, agricultural sector, state support, financial diagnostics, crisis management, enterprise recovery.

Вступ. Повномасштабне збройне вторгнення Росії в Україну, розпочате у лютому 2022 року, завдало безпрецедентних структурних збитків вітчизняній економіці та кардинально змінило середовище функціонування підприємств. За даними Третьої Оцінки збитків та потреб (RDNA3), підготовленої Світовим банком, ООН та Єврокомісією, прямі збитки інфраструктури станом на початок 2024 року перевищили 155 млрд дол. США, або близько 87 % ВВП 2023 року, а загальні економічні втрати з урахуванням недоотриманого доходу сягнули понад 500 млрд дол. США [1]

У 2022 році ВВП України скоротився на 28,8 %. Хоча у 2023–2024 роках фіксувалося певне відновлення (+5,5 % та +2,9 % відповідно), реальний рівень економічної активності залишається

істотно нижчим за довоєнний [2]. За даними обстеження Світового банку «Ukraine: Firms through the War 2.0» (2024), лише 10–11 % підприємств на початок 2024 року функціонували на повну виробничу потужність [3]. Дефіцит державного бюджету у 2022 році сягнув 20,4 % ВВП, а безпрецедентне залучення міжнародної фінансової підтримки стало необхідною умовою збереження макроекономічної стабільності [2].

У цих умовах проблема забезпечення фінансової стійкості підприємств набуває не лише мікроекономічного, а й загальнонаціонального виміру: від здатності бізнесу адаптуватися до нових реалій залежать зайнятість, податкові надходження та потенціал відновлення. Особливої актуальності набуває питання ефективності державних фінансових стимулів — як горизонтальних (кредитні програми, страхування ризиків), так і галузевих, що ілюструються досвідом агропромислового комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансової стійкості підприємств в умовах кризових явищ і зовнішніх шоків набула принципово нового виміру після 2022 року. Партин Г. О. та Загородній А. Г. [4] систематизують шляхи фінансової стабілізації українських підприємств за умов воєнного стану: реструктуризацію активів і зобов'язань, перехід до ощадливого операційного режиму, диверсифікацію джерел доходів і географічну диверсифікацію бізнесу як превентивні інструменти захисту від ескалації бойових дій.

Григораш О. В. та Пугач В. А. [5] аналізують фінансову стійкість на макрорівні — у площині бюджетних дисбалансів, монетарної політики та зовнішніх запозичень, доводячи, що курсова волатильність і дефіцит ліквідності у банківській системі безпосередньо транслюються на фінансовий стан підприємств.

Марусяк Н. Л. [6] обґрунтовує інтегрований підхід до формування адаптивної моделі управлінських дій, наголошуючи на дефіциті уніфікованих методик оцінювання стійкості в умовах воєнних ризиків та провідній ролі цифровізації фінансових процесів. Степаненко О. І. та Канельська А. В. [7] класифікують операційні, фінансові та стратегічні ризики воєнного часу і пропонують механізми їх подолання через резервування ліквідності та участь у державних програмах підтримки. Корал С., Карманський А. та Чучук Ю. [8] розробляють інтегральний індекс фінансової стійкості підприємства в умовах війни (WFSI), апробований на підприємствах будівельного та енергетичного секторів.

Аналітичну базу дослідження формують Звіт НБУ про фінансову стабільність [9], макроекономічні прогнози ОЕСР [2] та га-

лузева статистика Міністерства аграрної політики [10]. Попри значний масив наукових розробок, комплексне поєднання загальної концепції адаптивного управління фінансовою стійкістю із системним аналізом галузевих стимулів залишається недостатньо опрацьованим у вітчизняній науці, що й визначає наукову новизну цього дослідження.

Постановка завдання. Мета статті — на основі систематизації наукових підходів та актуальних статистичних даних обґрунтувати комплексну адаптивну модель управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах воєнного стану, а також виявити роль галузевих фінансових стимулів у забезпеченні стійкості аграрного сектору як стратегічно важливого сегменту вітчизняної економіки.

Результати. Аналіз наукової літератури та статистичних даних дозволяє виокремити шість ключових груп чинників, що формують специфічне середовище господарювання в умовах збройного конфлікту [4; 6; 7].

Перша група — руйнування матеріальних активів. Прямі збитки від знищення майна підприємств перевищили 13 млрд дол. США лише в промисловому секторі. Для значної частини підприємств зупинення операційної діяльності стало неминучим без залучення суттєвих інвестицій у відновлення [1].

Друга група — міграційні втрати трудового капіталу. За оцінками УВКБ ООН, Україну покинули понад 6 млн осіб, переважно кваліфікована робоча сила. Відповідно до обстеження Світового банку [3], нестача персоналу увійшла до трійки найкритичніших бар'єрів для ведення бізнесу у 2023–2024 рр.

Третя група — стиснення платоспроможного попиту. Реальні доходи домогосподарств у 2022 році скоротилися приблизно на 40 %, що призвело до звуження внутрішнього споживчого ринку і погіршення умов збуту для підприємств, орієнтованих на внутрішній попит.

Четверта група — знищення енергетичної інфраструктури. Систематичні удари по об'єктах генерації та розподілу електроенергії зумовили зростання витрат підприємств на власну генерацію, зниження продуктивності праці та вимушені простой.

П'ята група — порушення логістичних ланцюгів. Руйнування транспортної інфраструктури збільшило транзакційні витрати й ускладнило вихід на зовнішні ринки, особливо для підприємств східних та південних регіонів.

Шоста група — нормативна переорієнтація фінансових індикаторів. Марусяк Н. Л. [6] та Степаненко О. І. й Канельська А. В.

[7] доводять, що в умовах воєнного стану традиційні нормативні значення показників фінансової стійкості потребують перегляду: коефіцієнт абсолютної ліквідності має становити не менше 0,7, коефіцієнт фінансової автономії — не менше 0,8, а нульова рентабельність є допустимою у короткостроковій перспективі.

Реакція держави на описані виклики сформувалась у вигляді дворівневої системи фінансових стимулів: горизонтальних — доступних підприємствам усіх секторів, та галузевих — спрямованих на підтримку стратегічно пріоритетних видів діяльності.

Горизонтальні інструменти. Ключовим інструментом підтримки залишається програма пільгового кредитування «Доступні кредити 5–7–9 %». Із початку дії програми до початку 2026 року підприємці отримали понад 130 тис. кредитів загальним обсягом 442 млрд грн [11]. Ставки становлять 5–9 % річних, максимальна сума позики для великого підприємства — 90 млн грн. Механізми страхування воєнних ризиків MIGA та DFC забезпечують гарантії іноземним інвесторам і вітчизняним підприємствам від ризиків, безпосередньо пов'язаних із бойовими діями. Платформа Advantage Ukraine, запущена урядом України спільно з міжнародними партнерами, стала інструментом залучення прямих іноземних інвестицій у відновлення [11].

Монетарна складова підтримки реалізовувалась через НБУ: фіксація обмінного курсу у початковий період та поступовий перехід до гнучкого курсоутворення у 2023 році дозволили стабілізувати валютний ринок і знизити інфляційні очікування [9]. Станом на початок 2024 року міжнародні резерви України досягли 38,5 млрд дол. США — 5,1 місяця імпорту [2].

Разом із тим головною структурною проблемою залишається доступ до інвестиційного кредитування: кредитний портфель банків зростає переважно в сегменті оборотного капіталу, тоді як довгострокове фінансування відновлення виробництва залишалося обмеженим [9; 5].

Галузеві стимули: досвід агропромислового комплексу. Аграрний сектор є показовою ілюстрацією функціонування галузевої системи фінансових стимулів. Попри прямі збитки понад 80 млрд дол. США від початку вторгнення [3], у 2024 році обсяг агроекспорту досяг 24,5 млрд дол. США — 59 % загального товарного експорту країни, що є другим результатом в історії незалежної України [10]. Основу експортної виручки забезпечили кукурудза (29,6 млн т, 5 млрд дол.), соняшникова олія (6 млн т, 5,1 млрд дол.) і пшениця (20,6 млн т, 3,7 млрд дол.) [10].

Галузева підтримка аграріїв реалізується через п'ять ключових інструментів. Перший — пільгове кредитування. За 2024 рік агровиробники отримали 46,9 млрд грн у рамках програми «5–7–9 %», що становить близько 30 % усіх виданих за нею кредитів; понад 13 тис. господарств залучили кредитні ресурси усіма каналами загальним обсягом 105 млрд грн [12]. Другий — пряме субсидування угідь. Законом про Державний бюджет на 2025 рік на підтримку аграріїв через Мінагрополітики виділено 6 011 млн грн (137,7 млн євро): 4 тис. грн/га для господарств від 1 до 120 га, а на деокупованих територіях — 8 тис. грн/га [13].

Третій інструмент — компенсація розмінування. У 2025 році на ці цілі передбачено 1 млрд грн; держава відшкодовує 80–100 % витрат агровиробників на очищення сільськогосподарських угідь від вибухонебезпечних предметів [14]. Повернення полів до виробничого обороту є необхідною умовою відновлення доходності підприємств галузі. У 2022 році через мінування та бойові дії агровиробники не могли обробляти до 30 % площ (близько 5 млн га), у 2023-му — до 25 % [15]. Четвертий — міжнародна донорська підтримка. Проект Світового банку ARISE забезпечує часткове фінансування програми «5–7–9 %» для малих аграрних виробників [12]; ЄС виділив 20 млн євро на безповоротній основі для прямої допомоги господарствам на деокупованих землях; програма «Шляхи солідарності» дозволила до початку 2024 року вивезти 68 млн тонн агропродукції [16]. П'ятий — цифровізація через ДАР. Запроваджений Законом № 3980-IX (вересень 2024 р.) Державний аграрний реєстр став єдиним «вікном» для доступу до субсидій, кредитів і грантів, що знижує транзакційні витрати та підвищує прозорість розподілу підтримки [13].

Описані інструменти наочно демонструють загальну логіку, застосовну до будь-якого сектору: синергія пільгового кредитування, прямих субсидій, компенсаційних програм та міжнародних ресурсів є необхідною умовою збереження й відновлення фінансової стійкості підприємств за умов воєнного стану.

На основі синтезу розглянутих підходів [4; 5; 6; 7; 8] та актуальних статистичних даних запропоновано семиблокову адаптивну модель управління фінансовою стійкістю підприємств, що описує послідовність управлінських дій в умовах воєнного стану.

Блок 1 — Фінансова діагностика. Комплексна оцінка фінансового стану із застосуванням скоригованих воєнних нормативів (коефіцієнт абсолютної ліквідності $\geq 0,7$; коефіцієнт фінансової автономії $\geq 0,8$) та інтегрального індексу WFSI для визначення адаптивної здатності підприємства [8].

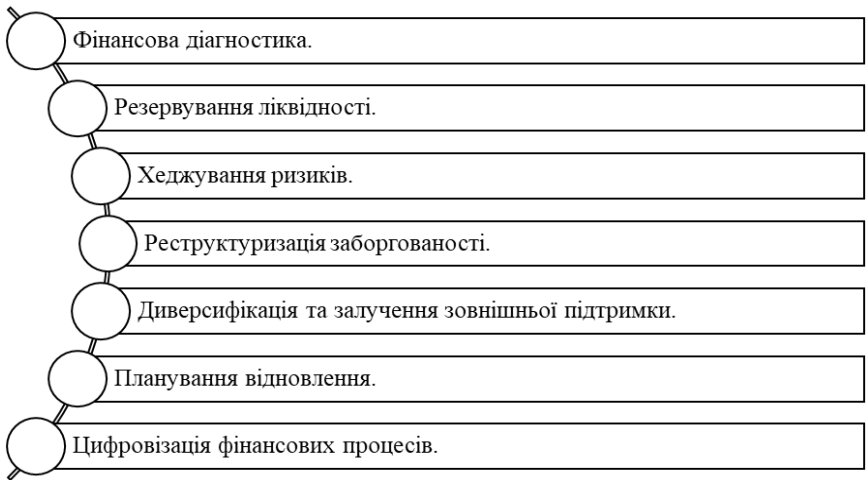

Рис. 1. Модель управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах воєнного стану

Блок 2 — Резервування ліквідності. Формування фінансового буфера обсягом, достатнім для покриття 2–3 місяців операційних витрат — критичного горизонту в умовах непередбачуваності бойових дій і перебоїв у логістиці [6; 7].

Блок 3 — Хеджування ризиків. Страхування воєнних ризиків через MIGA/DFC, диверсифікація валютних позицій та використання доступних деривативних інструментів у межах монетарної рамки НБУ [5].

Блок 4 — Реструктуризація заборгованості. Переговори з кредиторами щодо відстрочки та реструктуризації кредитних зобов'язань; використання кредитних канікул, передбачених законодавством воєнного часу [4].

Блок 5 — Диверсифікація та залучення зовнішньої підтримки. Географічна диверсифікація виробничих потужностей і ринків збуту; активна участь у програмі «5–7–9 %», галузевих субсидійних програмах та міжнародних грантових ініціативах відновлення [2; 11].

Блок 6 — Планування відновлення. Розроблення сценарного плану відновлення діяльності (три сценарії: оптимістичний, базовий, песимістичний) з визначенням джерел фінансування, пріоритетів інвестування та часових горизонтів; синхронізація з Планом відновлення України [2].

Блок 7 — Цифровізація фінансових процесів. Впровадження хмарних систем фінансового обліку та планування, автоматизованого моніторингу ключових показників у режимі реального часу. За даними НІСД [11], підприємства з вищим рівнем цифровізації фінансового менеджменту ефективніше використовують державну підтримку і швидше відновлюються після шоків.

Практичне підтвердження ефективності адаптивних заходів відображає динаміка Ukraine Business Index (UBI): після мінімуму у квітні 2022 року індекс поступово зріс до 43,7 у травні 2024 року, свідчачи про системне відновлення ділової активності у тих сегментах, де адаптаційні стратегії були реалізовані своєчасно [11]. Разом із тим уповільнення зростання ВВП у 2025 році до 1,8 % — нижче від прогнозних значень — унаочнює, що без продовження активної державної підтримки та скоординованого застосування всіх блоків моделі сталого відновлення досягти неможливо [2].

Висновки. Воєнний стан формує специфічне середовище господарювання, яке потребує перегляду традиційних нормативних значень фінансових показників та впровадження спеціалізованих інструментів антикризового управління [4; 6; 7]. Шість ідентифікованих груп дестабілізуючих чинників — від руйнування активів до нормативної переорієнтації — взаємопов'язані і мультиплікують негативний вплив один одного, що унеможливує їх ізольоване подолання.

Ефективність фінансових стимулів залежить від повноти охоплення інструментального набору. Як засвідчує досвід аграрного сектору, лише поєднання пільгового кредитування, прямих субсидій, компенсаційних механізмів, міжнародної підтримки та цифровізації забезпечує системне відновлення галузевої фінансової стійкості. У 2024 році АПК, незважаючи на прямі збитки понад 80 млрд дол. США, забезпечив 59 % валютних надходжень від товарного експорту [10], що є переконливим свідченням дієвості цієї синергії.

Запропонована модель забезпечує системний підхід до управління фінансовою стійкістю і може бути застосована підприємствами різних галузей та регіонів. Ключовими умовами її ефективної реалізації є актуальна фінансова діагностика з урахуванням воєнних нормативів, оперативна комунікація з кредиторами та державними інституціями підтримки, а також поетапне впровадження цифрових інструментів фінансового менеджменту [6; 8].

Відновлення фінансової стійкості окремих підприємств нерозривно пов'язане із загальним контекстом макроекономічної ста-

білізації. За даними ОЕСР [2] та Світового банку [3], ключовими передумовами повноцінного відновлення є залучення приватних інвестицій через механізми страхування воєнних ризиків, зниження адміністративних бар'єрів, реформування публічних закупівель та відбудова інфраструктури.

Перспективним напрямом подальших досліджень є галузева адаптація запропонованої моделі, а також емпірична верифікація ефективності окремих стабілізаційних інструментів на репрезентативних вибірках українських підприємств за 2022–2025 рр.

Література

1. World Bank. Ukraine: Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). Washington, D.C.: World Bank Group, 2024. URL: [https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA %20RDNA3 %20report %20EN.pdf](https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf)

2. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. Paris: OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en.html

3. World Bank. Ukraine: Firms through the War 2.0. Washington, D.C.: World Bank Group, 2024. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061924125589588/pdf/P177312124626806b1aa081021aad774db2.pdf>

4. Партин Г. О., Загородній А. Г. Шляхи фінансової стабілізації діяльності підприємств України за умов воєнного стану та в повоєнний період. Економіка та суспільство. 2025. Вип. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-51>

5. Григораш О. В., Пугач В. А. Фінансова стійкість України в умовах війни: реалії та перспективи. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-57>

6. Марусяк Н. Л. Забезпечення фінансової стійкості підприємств в умовах воєнного стану та економічної турбулентності. Сталій розвиток економіки. 2025. № 5(56). С. 483–488. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-66>

7. Степаненко О. І., Канельська А. В. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання. Підприємництво та інновації. 2024. Вип. 33. С. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21>

8. Korol S., Karmanskyi A., Chuchuk Yu. Diagnostic assessment of an enterprise's financial condition in wartime: a practical case study. Economic analysis. 2025. Vol. 35, № 3. P. 276–287. ISSN 1993-0259.

9. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність. 2025. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H1.pdf

10. Міністерство аграрної політики та продовольства України. У 2024 році аграрна продукція склала 59 % в загальному експорті. 2025.

URL: <https://minagro.gov.ua/news/u-2024-rotsi-ahrna-produktsiia-sklala-59-v-zahalnomu-eksporti>

11. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). Огляд інструментів підтримки фінансової стійкості у період воєнного стану. 2024. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voennoho-8>

12. Українська аграрна конфедерація. Майже половина аграрних кредитів у 2024 році надана за програмою «5-7-9». 2025. URL: <https://agroconf.org/content/mayzhe-polovina-agrarnih-kreditiv-u-2024-roci-bula-nadana-za-programoyu-5-7-9-visockiy>

13. Проект сприяння аграрному розвитку в Україні (APD). Державна підтримка аграріїв у 2025 році. 2025. URL: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/1_Info_Brief_SP_ua.pdf

14. Асоціація українських банків. Україна нарощує державну та міжнародну підтримку агросектору: ключові програми 2025. 2025. URL: <https://aub.org.ua/104/ekspertna-dumka/15235-ukraina-naroshchuie-derzhavnu-ta-mizhnarodnu-pidtrymku-ahrosektoru-kliuchovi-prohramy-2025>

15. Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики. Рекомендації комітетських слухань: «Державна підтримка аграрного сектору 2024». 2024. URL: <https://komagropolit.rada.gov.ua/documents/sluhannja/75427.html>

16. European Parliament Research Service. Ukraine's agricultural sector in the context of the war with Russia. EPRS Briefing PE 760432. Brussels, 2024. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/760432/EPRS_BRI\(2024\)760432_XL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/760432/EPRS_BRI(2024)760432_XL.pdf)

17. Міністерство фінансів України. Статистика програми «Доступні кредити 5-7-9%». 2026. URL: <https://mof.gov.ua/uk/news/minfin-pidpriemtsi-otrimali-130-tis-dostupnikh-kreditiv-na-442-mlrd-grn-z-pochatku-dii-derzhprogrami-5-7-9-5434>

References

1. World Bank. (2024). Ukraine: Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). World Bank Group. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>

2. OECD. (2025). OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en.html

3. World Bank. (2024). Ukraine: Firms through the War 2.0. World Bank Group. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099061924125589588/pdf/P177312124626806b1aa081021aad774db2.pdf>

4. Partyn H. O., Zagorodnii A. H. (2025). Shliakhy finansovoi stabilizatsii diialnosti pidpriemstv Ukrainy za umov voiennoho stanu ta v povoiennyi period [Ways of financial stabilization of enterprises of Ukraine

under martial law and in the post-war period]. *Ekonomika ta suspilstvo — Economy and Society*, vol. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-51> (in Ukrainian)

5. Hryhorash O.V., Puhach V.A. (2024). Finansova stiiikist Ukrainy v umovakh viiny: realii ta perspektyvy [Financial stability of Ukraine in wartime: realities and prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo — Economy and Society*, vol. 65. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-57> (in Ukrainian)

6. Marusiak N.L. (2025). Zabezpechennia finansovoi stiiikosti pidpriemstv v umovakh voiennoho stanu ta ekonomichnoi turbulentsnosti [Ensuring financial stability of enterprises under martial law and economic turbulence]. *Stalyi rozvytok ekonomiky — Sustainable Economic Development*, vol. 5(56), pp. 483–488. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-66> (in Ukrainian)

7. Stepanenko O. I., Kanelska A. V. (2024). Finansova stiiikist pidpriemstv v period voiennoho stanu: ryzyky, zahrozy, shliakhy yikh podolannia [Financial stability of enterprises during martial law: risks, threats, ways to overcome them]. *Pidpriemnytstvo ta innovatsii — Entrepreneurship and Innovations*, vol. 33, pp. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21> (in Ukrainian)

8. Korol S., Karmanskyi A., Chuchuk Yu. (2025). Diagnostic assessment of an enterprise's financial condition in wartime: a practical case study. *Economic analysis*, vol. 35(3), pp. 276–287. ISSN 1993-0259.

9. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2025-H1.pdf (in Ukrainian)

10. Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. (2025). In 2024, agricultural products accounted for 59 % of total exports. Available at: <https://minagro.gov.ua/news/u-2024-rotsi-ahrarna-produktsiia-sklala-59-v-zahalnomu-eksporti> (in Ukrainian)

11. Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen (NISS). (2024). Ohliad instrumentiv pidtrymky finansovoi stiiikosti u period voiennoho stanu [Review of instruments for supporting financial sustainability during martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ohlyad-instrumentiv-pidtrymky-finansovoyi-stiykosti-u-period-voyennoho-8> (in Ukrainian)

12. Ukrainian Agrarian Confederation. (2025). Almost half of agricultural loans in 2024 were provided under the 5-7-9 programme. Available at: <https://agroconf.org/content/mayzhe-polovina-agrarnih-kreditiv-u-2024-roci-bula-nadana-za-programoyu-5-7-9-visockiy> (in Ukrainian)

13. Agricultural Policy Development Project in Ukraine (APD). (2025). State support for farmers in 2025 [Derzhavna pidtrymka ahraryi u 2025 rotsi]. Available at: https://www.apd-ukraine.de/fileadmin/user_upload/1_Info_Brief_SP_ua.pdf (in Ukrainian)

14. Association of Ukrainian Banks. (2025). Ukraine increases state and international support for the agricultural sector: key programmes 2025.

Available at: <https://aub.org.ua/104/ekspertna-dumka/15235-ukraina-naroshchuie-derzhavnu-ta-mizhnarodnu-pidtrymku-ahrosektoru-kliuchovi-prohramy-2025> (in Ukrainian)

15. Verkhovna Rada of Ukraine, Committee on Agrarian and Land Policy. (2024). Recommendations of committee hearings: «State support of the agricultural sector 2024». Available at: <https://komagropolit.rada.gov.ua/documents/sluhannja/75427.html> (in Ukrainian)

16. European Parliament Research Service. (2024). Ukraine's agricultural sector in the context of the war with Russia. EPRS Briefing PE 760432. European Parliament. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/760432/EPRS_BRI\(2024\)760432_XL.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/760432/EPRS_BRI(2024)760432_XL.pdf)

17. Ministry of Finance of Ukraine. (2026). Statistics of the Affordable Loans 5-7-9 % Programme. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/minfin_pidpriiemtsi_otrimali_130_tis_dostupnikh_kreditiv_na_442_mlrd_grn_z_pochatku_dii_derzhoprogrami_5-7-9-5434 (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 13.03.2026 р.

УДК 336.1:338.2:62

JEL Classification H21, H61, Q32, D732

DOI 10.33111/EE.2026.56.OliinykM

Maksym Oliinyk

PhD student, State Educational-Scientific Establishment the «Academy of Financial Management»

Олійник Максим Максимович

аспірант, Державна навчально-наукова установа «Академія фінансового управління»

ORCID: 0009-0000-7978-0991

ПРОЗОРИСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ВИДОБУВНОГО СЕКТОРУ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

АНОТАЦІЯ: У статті досліджено прозорість видобувного сектору як елемент інституційного механізму забезпечення фіскальної стійкості та бюджетної передбачуваності держави. Обґрунтовано, що в умовах ресурсної залежності якість інституційного середовища, повнота розкриття інформації та мінімізація інформаційної асиметрії безпосередньо впливають на стабільність доходної бази бюджету. Проаналізовано структуру доходів державного бюджету України та практику імплементації стандартів ЕІТІ і звітності про платежі на користь держави. Доведено, що інституційна прозорість сприяє зниженню фіскальних ризиків, підвищенню точності бюджетного прогнозування та зміцненню економічної безпеки держави в довгостроковій перспективі.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: інституційні механізми, прозорість, нормативно-правове забезпечення, видобувний сектор, публічні фінанси,